

Notat

Bilag 2: Inddragelsesprocessen ifm. udarbejdelsen af en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelserne

4. maj 2021

Indledning og baggrund

I løbet af foråret 2021 har forvaltningen hørt og inddraget centrale aktører i og udenfor organisationen i forbindelse med udarbejdelsen af en rammemodel for overgang til ungdomsuddannelse. Aktørernes input er med til at kvalificere beslutningerne om udviklingen og implementeringen af modellen.

Bilaget her beskriver inddragelsesprocessens format og metodiske principper, hvilke aktører der er blevet inddraget og hvorfor, samt hvad de har peget på, er vigtigt ift. at forberede og understøtte unges overgang til ungdomsuddannelserne og særligt erhvervsuddannelserne.

Format og metodiske principper

Inddragelsen forløb over en periode af to uger i april og var baseret på principper og værktøjer fra kvalitativ metode. Høringer, interviews og fokusgruppeinterviews blev afholdt over TEAMS af hensyn til corona-situationen. Det digitale format sætter sine begrænsninger for dynamikken i samtaler, særligt når mange aktører er til stede på én gang. Der blev derfor brugt break-out rooms, når det blev vurderet relevant. Der blev søgt så bred en inddragelse af relevante aktører i og uden for organisationen på den givne tid samt at få skoler fra alle områder repræsenteret. Oplæg og spørgsmål blev målrettet hver enkelt aktørs særprægede perspektiv.

Aktører i inddragelsen

Følgende beskriver, hvilke aktører, der er blevet hørt og inddraget i modellen eller kontakten med henblik på at indhente inspiration og gode erfaringer, samt årsag til hvorfor den enkelte aktør er blevet inddraget:

- SKK – Skolelederne Københavns Kommune → Skolelederne skal være med til at skabe forandring og forankring lokalt.
- KLF – Københavns Lærerforening → Lærerne har den tætteste kontakt til eleverne og skal være med til at understøtte elevernes refleksion om uddannelse og job, herunder være med til at udfordre elevernes uddannelsesvalg.
- Skole og Forældre → Undersøgelser viser, at forældre har stor betydning for unges valg af ungdomsuddannelse, hvorfor det er essentielt at have forældreperspektivet repræsenteret.

- UU - Ungdommens Uddannelsesvejledning → UU forestår de obligatoriske vejledningsopgaver, samarbejder tæt med skolerne i det daglige og har opfølgende vejledning af unge efter grundskolen.
- Københavnske skoler → Skolernes personale har den tætteste kontakt til eleverne og skal være med til at skabe forandring helt ud i praksis. Udskolingsledernetværk i Område Amager og Brønshøj/Vanløse blev inddraget samt fem skoler fra de resterende områder (IBØ, VVK og NB/BB). De fem skoler blev udvalgt, enten fordi de har gode erfaringer med forankring af uddannelsesambassadørens arbejde og undervisning i Uddannelse og Job, eller pga. skolens data for søgning til erhvervsuddannelserne direkte efter 9.kl. fra 2020. Skolernes ledelse, UU-vejleder og uddannelsesambassadør var inviteret til at deltage.
- Københavns Fælles Elevråd (KFE) og Ungerådet → Da det i sidste ende er de unge, indsætterne i modellen skal komme til gavn, er det vigtigt at høre de unges eget perspektiv på, hvad de mener er vigtigt, for at flere elever får interesse i EUD/EUX og støttes i overgangen til ungdomsuddannelse.
- Erhvervsskoler i hovedstadsområdet → Med matrikler i hovedstadsområdet er NEXT, TECH og Hotel og Restaurantskolen aftagere af elever fra de københavnske folkeskoler og vigtige samarbejdspartnere i forbindelse med blandt andet brobygningsforløbet 8.kl. på EUD.
- Aarhus, Aalborg, Ballerup og Horsens kommune → Aarhus Kommune og Aalborg Kommune er en del af 6-by-samarbejdet og har som store universitetsbyer mange paralleller at trække til de fordele og udfordringer Københavns Kommune oplever. Ballerup Kommune vandt i 2020 Undervisningsministeriets Ørnepris for den største stigning i søgningen til erhvervsuddannelserne efter 9. og 10.kl., og Horsens Kommune er blevet fremhævet af Undervisningsministeriet som en kommune, hvor det er lykkedes at styrke det timeløse emne Uddannelse og Job.

Opsummering af inddragelsen

Helt generelt var der bred tilkendegivelse blandt aktørerne om, at dagsordenen er vigtig, men også en stor opgave. KLF pegede på, at de ekstra midler fra Styret Udskoling har været med til at give området et løft indtil nu og foreslog at ansøge udvalget om fortsatte midler.

Unge i storbyerne vælger gymnasiale uddannelser

Flere aktører fremhævede, at København er udfordret af at være en storby og universitetsby, hvor indbyggerne og dermed forældrene i højere grad end tidligere har en længere videregående uddannelse, og hvor der i mindre grad end tidligere ses værksteder i bybilledet. Samme udfordring oplever Aarhus og Aalborg Kommune.

Det er vigtigt, at erhvervsuddannelserne italesættes på linje med de gymnasiale uddannelser

Stort set alle aktørerne medgav, at man er oppe mod en tendens og diskurs i samfundet om, at de gymnasiale uddannelser er bedre og mere prestigjøre end erhvervsuddannelserne. De unge fra KFE og Ungerådet italesatte dette som, at det var nødvendigt at "bryde tabuet" ved at vælge erhvervsuddannelserne, og at det lavere karakterkrav til erhvervsuddannelserne er med til at underbygge forestillingen om, at erhvervsuddannelserne er for de mindre dygtige elever. De oplevede, at lærere kunne være bedre til at italesætte erhvervsuddannelserne på linje med gymnasiet og ikke som en plan B, hvis man ikke kom på gymnasiet. Ungerådet pointerede desuden, at det var vigtigt, at man i forsøget på at tale EUD/EUX op, ikke taler de gymnasiale uddannelser ned.

Opbakning til modellen og analyseværktøjet

Blandt skolerne var der umiddelbart opbakning til dét at arbejde med en analyse af egen data og praksis, hvorefter der sættes mål og vælges indsatser. Dog med forbehold for, at der sikres understøttelse til arbejdet med analyseværktøjet (fra analyse af data til udarbejdelse af plan), og at det ikke blev for administrativt tungt og ressourcekrævende. SKK gjorde opmærksom på, at skolerne har varierende forudsætninger for at arbejde med en analyse, der trækker på metoden fra skoleledelsesuddannelsen, da ikke alle skoler endnu har deltaget i uddannelsen, hvilket forvaltningen bør tage højde for. Desuden fremhævede SKK, at det er vigtigt, at en model - som i sin essens er en abstraktion - konkretiseres og formidles, så det er synligt, hvordan skolerne i praksis skal tilgå arbejdet med overgangen til ungdomsuddannelserne, herunder at værktøjet er med til at åbne op for en mere praktisk tilgang.

Behov for at styrke praksisfaglighed og Uddannelse og Job og starte arbejdet tidligere i grundskolen

Størstedelen af aktørerne pegede på, at der er potentiale for at stimulere elevernes interesse for - og kompetencer indenfor det praksisfaglige ved at øge fokus på både praksisfaglighed og Uddannelse & Job tidligere i grundskolen og holde fast helt op i udskolingen. SKK så gerne, at brobygning var en mulighed tidligere i elevernes skoleliv og fremhævede Skole/Erhverv forløbene på 6. eller 7. årgang, som et skridt i den rigtige retning. SKK udtrykte ønske om flere af denne slags muligheder og målrettet yngre klassetrin.

Samtidig blev der fremhævet forskellige udfordringer ved både øget praksisfaglighed og Uddannelse og Job. KLF pegede på, at det kan være en udfordring at rekruttere lærere med undervisningskompetencer i både praksisfaglige fag og fag-faglige fag, hvilket er vigtigt for at gøre fx valgfaget Håndværk og Design attraktivt for elever og så gerne, at STEM-kompetencer blev en del af læreruddannelsen fremover. KLF, skoler og UU fremhævede desuden, at lærerne generelt mangler viden om Uddannelse & Job og ungdomsuddannelsessystemet, herunder særligt erhvervsuddannelserne samt kompetencer til at undervise i og integrere Uddannelse & Job og praksisfaglige elementer i den daglige undervisning.

I nogle år nu har skolernes uddannelsesambassadør haft til opgave at bære viden om bl.a. Uddannelse & Job ind på skolerne og agere lokale forandringsagenter. KLF, skoler og UU berettede dog, at det varierer meget, hvor godt dette er lykkedes fra skole til skole, og at der er behov for at styrke uddannelsesambassadørerne med mere tid og kompetenceudvikling. SKK fremhævede også, at uddannelsesambassadørrollen med fordel kunne styrkes ved, bl.a. ved at der blev skabt et tættere samarbejde med UU-vejledningen, og at fokus i højere grad skulle være uddannelsesambassadørernes arbejde med at styrke systematikken på egen skole. KLF, skoler og UU understregede, at en forankring af undervisning i Uddannelse & Job i hele grundskolen kræver et stærkt ledelsesfokus, og at der afsættes tid til undervisningen lokalt, hvis kompetencemålene for faget skal indfries.

Andre kommuner har haft succes med at booste uddannelsesambassadørrollen

Ballerup og Horsens Kommune arbejder med nøglemedarbejdere ude på skolerne, som på mange måder minder om uddannelsesambassadørerne i København. Erfaringer fra Ballerup og Horsens viser, at det er essentielt, at disse nøglemedarbejdere – som også er lærere på skolerne – klædes grundigt på med den rette viden og kompetencer, at der afsættes tid til undervisningen i Uddannelse & Job, samt at der skabes tætte relationer i understøttelsen af skolerne og nøglemedarbejderne, hvis man skal lykkes med at styrke og integrere Uddannelse & Job i den øvrige undervisning, styrke virksomhedssamarbejdet, integrere mere praksisfaglighed i undervisningen og styrke overgangen til ungdomsuddannelserne. I Ballerup Kommune har man valgt at kompetenceudvikle ved at give nøglemedarbejderne et par moduler i diplomuddannelsen for vejledning, mens man i Horsens Kommune har udviklet sit eget kompetenceudviklingsforløb og tilbyder tæt sparring fra centralt hold.

UU som alternativ til UA

KLF fremførte det synspunkt, at Uddannelse & Job undervisning bør varetages af medarbejdere med aktuel viden om ungdomsuddannelsesystemet og pegede i den forbindelse på UU-vejlederne. UU påpegede også muligheden for at lade vejlederne spille en større rolle i undervisningen af Uddannelse & Job, samt at kunne samarbejde med skolerne længere ned på mellemtrinnet. UU argumenterede, at man muligvis ville kunne bruge ressourcer mere effektivt ved at lade undervisningen af Uddannelse & Job blive varetaget af UU-vejlederne, der allerede har fagligheden frem for at bruge ressourcer på at kompetenceudvikle lærerne, der har deres lærerfaglighed. Skolerne oplever generelt samarbejdet med skolens UU-vejleder som centralt, og flere ønsker det styrket yderligere.

Behov for individuel vejledning til uddannelsesparate unge

KLF, Skole og Forældre, Ungerådet, UU og nogle skoler fremførte, at uddannelsesparate elever bør tilbydes individuel vejledning, da dette kan

være med til at kvalificere og udfordre de parate-elevs "automat-valg" af gymnasiet og stimulere interessen for erhvervsuddannelserne, hvorved man også kan vinde forældrene over.

Både Ungerådet og KFE italesatte, at det kan være svært vælge ungdomsuddannelse, da det kan opleves som et "valg for livet", der ikke kan gøres om. Mange unge ser mod gymnasiet, da de i højere grad føler, at de ved, hvad de går ind til, og at gymnasiet holder deres muligheder mere åbne sammenlignet med erhvervsuddannelserne, der primært er rettet mod et bestemt erhverv. Ungerådet lagde vægt på, at det var vigtigt, at unge ikke presses til at tage valget, men får tid og hjælp til at reflektere over, hvad de vil, samt at det at være uddannelsesparat er ikke det samme som at være afklarede ift. valg af ungdomsuddannelse. Ungerådet pegede på individuel vejledning med en uddannelsesvejleder som en løsning på dette.

UU argumenterede, at et tilbud om individuel vejledning til uddannelsesparate, men uafklarede elever, vil være nødvendigt for at nå måltallet om 20 % søgning til EUD/EUX direkte efter 9. og 10.kl. Individuel vejledning til parate elever kan være med til at støtte elever, som overvejer EUD/EUX, i valget heraf. UU henviste til, at mange uddannelsesparate elever havde gjort brug af tilbuddet om ekstra vejledning i foråret 2021, og at dette er udtryk for, at der er et reelt behov for mere individuel vejledning. KLF og UU understregede, at det bør være en UU-vejleder, som forestår den individuelle vejledning af parate elever, da de mener, at vejledningen kræver en specifik faglighed, som vejlederne har, og som adskiller sig fra lærernes faglighed.

Forældrene har stor betydning for uddannelsesvalget, men er ofte fast besluttede

Over en bred kam blev det fremhævet, at forældrene spiller en stor rolle i unges valg af ungdomsuddannelse, men at de ofte har blikket rettet mod de gymnasiale uddannelser og kun har begrænset eller forældet viden om mulighederne i erhvervsuddannelserne. For at forældre kan være med til at understøtte deres barn i en åben refleksion om valg ungdomsuddannelse, er det derfor vigtigt at klæde dem bedre på med viden om ungdomsuddannelsessystemet og særligt erhvervsuddannelserne.

Det er dog sparsomt med gode erfaringer i - og uden for organisationen om, hvordan dette gøres bedst. Skole og Forældre fremhævede selv, at et større fokus på praksisfaglighed gennem hele grundskolen, ville give forældre et klarere billede af deres barns praksisfaglige kompetencer i skolen, og dermed gøre det nemmere at bakke op om valget af EUD/EUX. Dertil mente de, at man med fordel kunne begynde snakken med elever og deres forældre om mulighederne og valg af ungdomsuddannelse allerede i 7.klasse. Derudover pegede både Skole og Forældre, skoler og erhvervsskolerne på, at forældrene skal have mulighed for at besøge erhvervsskolerne for at få et indblik i, hvad det ville

sige at tage en erhvervsuddannelse. Slutteligt mente Skole og Forældre, at der skulle være mere fokus på den praksisfaglige del af uddannelsesparathedsvurderingen, samt at det er vigtigt, at beskeden om at en elev er vurderet ikke-uddannelsesparat, bliver formidlet ligeværdigt, fx ved at lægge mere vægt på det man ER parat til (fx EUD), end det man eventuelt ikke er parat til.

Behov for at kvalificere brobygningen, udbrede kendskabet til EUX og styrke samarbejdet med EUD-aftagere

Flere aktører herunder KLF, Skole og Forældre, Ungerådet, UU og nogle skoler pegede på, at der er behov for at kvalificere brobygningsforløbene på erhvervsuddannelserne, da kvaliteten opleves meget varierende. Skoler, SKK, Ungerådet og UU så potentiale i at styrke samarbejdet med erhvervsskolerne ift. fx at tilpasse brobygningsforløb, få mere praksisfaglighed ind i undervisningen, og styrke elevers viden om EUD/EUX.

Nogle unge i Ungerådet påpegede, at de ikke følte de havde fået indsigt i, hvordan det reelt var at gå på en erhvervsuddannelse igennem de brobygningsforløb, de har deltaget i. De savnede, at få indsigt i, hvordan den boglige del af undervisningen på erhvervsuddannelsen foregik, og hvordan undervisningen i matematik fx blev koblet op på de mere praktiske øvelser. Dette kunne tyde på, at man i højere grad bør overveje, hvordan man kommunikerer og tilrettelægger brobygningen, hvis man vil arbejde med at gøre erhvervsuddannelser mere attraktivt for bogligt stærke elever, der primært er orienteret mod de gymnasiale uddannelser. Ungerådet pegede i denne forbindelse på, at der var gode muligheder i at udbrede kendskabet til EUX'en.

Erhvervsskolerne udtrykte selv ønske om, at der blev skabt et stærkere og tættere samarbejde med Københavns Kommune både konkret ift. fx brobygning og undervisningsforløb, men også på det mere strategiske plan. De ønskede, at der blev åbnet mere op for muligheden i at tilbyde parate, men uafklarede elever brobygning i 9.klasse for at sikre erindring om besøg på erhvervsskolerne helt frem til valget i 9. klasse. De pegede desuden på et potentiale i at styrke samarbejdet mellem kommunen og erhvervsskolerne om frafaldstruede unge på erhvervsuddannelserne. Dette berørte Skole og Forældre også, idet de påpegede, at der kan være behov for opfølgning på sårbare elevers overgang til ungdomsuddannelserne for at forhindre frafald ved fx kontakt med den vejleder, de kender fra folkeskolen.

Åben Skole og virksomhedssamarbejde er vigtigt

Skoler, SKK, KLF, KFE og Ungerådet fremhævede vigtigheden af, at elever har mulighed for at komme ud at se og opleve anderledes undervisning fx gennem Åben Skole, men at der også kan være en fordel i at invitere gæsteundervisere fra virksomheder fx håndværkere og rollemødder ind på skolen for at integrere oplevelserne i det daglige og

udnytte muligheden i, at lærerne kan understøtte undervisningen gennem deres relation til eleverne.

Behov for fokus på restgruppen

Der var bred enighed om, at det er vigtigt at have fokus på den gruppe af unge, der er i risiko for at ende uden ungdomsuddannelse eller beskæftigelse, og at der bør være forebyggende indsatser i grundskolen til unge. KLF argumenterede at fokus bør være på de 20 % fagligt svageste elever, og at indsatser såsom intensive læringsforløb fra Styrket Udsko-ling havde vist gode resultater. Skoler og UU fremhævede særligt mentorordning i overgangen til ungdomsuddannelse